

Reactie Rijkswaterstaat

Bij de werking van de Zoutdam IJmuiden wordt zoutwater selectief onttrokken aan het Noordzeekanaal en via het Spui- en Gemaalcomplex IJmuiden afgevoerd naar zee. Hierdoor neemt het zoutgehalte in het Binnenspuikanaal toe. Omdat zoutwater een grotere dichtheid heeft dan zoetwater was voorzien dat het waterpeil in het Binnenspuikanaal 10 tot 15 cm zou zakken. Rijkswaterstaat heeft de effecten van de zoutdam onderzocht voordat besloten werd de zoutdam te bouwen. Hierbij is gekeken naar voldoende onttrekking van zoutwater, zodat de Zeesluis IJmuiden volledig in gebruik kan worden genomen.

In de praktijk blijkt het effect van de zoutdam, met een daling van het waterpeil tot wel 30 cm vlak voor de pompen, groter dan we vooraf hadden voorzien. Bij een dergelijke daling kan schade aan de pompen ontstaan. Rijkswaterstaat zet als maatregel de zakdeur in de zoutdam (die bedoeld is om onderhoudsschepen toe te laten op het Binnenspuikanaal) open. Hierdoor stroomt zoetwater het Binnenspuikanaal in en stijgt het waterpeil voor de pompen. Er is daardoor geen beperking van de afvoercapaciteit van de pompen, die maximaal 260 m³/s is. Inmiddels zijn de pompen ook beveiligd, waardoor ze afslaan als het waterpeil te laag is en er geen schade kan ontstaan. Rijkswaterstaat is samen met de waterschappen in staat om voldoende water af te voeren met aanvullende maatregelen zoals openzetten van de zakdeur, preventief voormalen als er veel regen wordt verwacht en inzet van de Zeesluis IJmuiden om water af te voeren.

Het openzetten van de zakdeur heeft tot gevolg dat Zeesluis IJmuiden nog niet volledig ingezet kan worden vanwege de verzilting van het Noordzeekanaal. Om die reden kunnen schepen naast de Zeesluis IJmuiden voorlopig ook nog gebruik blijven maken van de Noordersluis. Schepen die niet door de Noordersluis kunnen, worden via de Zeesluis IJmuiden geschut waardoor het Amsterdamse havengebied altijd bereikbaar is.

Rijkswaterstaat gaat de komende testperiode ervaring opdoen met zowel de inzet van Zeesluis IJmuiden als de zakdeur van de zoutdam en het effect op de pompen. Uitgangspunt voor de inzet van de zakdeur is dat we de deur openzetten wanneer de waterafvoer daarom vraagt en de deur sluiten bij een oplopend zoutgehalte van het Noordzeekanaal. Rijkswaterstaat werkt hierin nauw samen met partners op het gebied van scheepvaart en de waterschappen. Zo onderzoeken we in samenhang maatregelen om mogelijke wateroverlast en verzilting van het Noordzeekanaal te beheersen en Zeesluis IJmuiden optimaal in te zetten.

Rijkswaterstaat heeft de ingewikkelde opgave om het drukke Nederlandse wegennet, vaarwegennet en watersysteem in stand te houden en te ontwikkelen. Dat maakt dat Rijkswaterstaat werkt aan grote, complexe projecten, die risico's met zich meebrengen. Helaas komt het voor dat planningen niet altijd gehaald worden of dat het beschikbare budget niet toereikend is. Uiteraard zijn dit situaties om van te leren en om maatregelen te nemen om ze te voorkomen. Dat doet Rijkswaterstaat door nog meer te kiezen voor een contractvorm die het best past bij het risicoprofiel van een project mede op basis van marktconsultaties.

In de afgelopen jaren zijn er diverse oorzaken geweest waarom projecten met tegenvallers te maken hebben gekregen. Hierover is in september 2022 de Tweede Kamer geïnformeerd met [een onderzoek naar de mee- en tegenvallers](#). Hierin zijn een aantal oorzaken en aanbevelingen benoemd. In de laatste jaren zien we ook andere oorzaken ontstaan. Die hebben vooral met de excessieve prijsstijging te maken, tekort aan capaciteit, risico-aversie bij de markt en concurrentie vanuit andere sectoren zoals de energiesector en woningbouw. Hierdoor worden projecten duurder of loopt de planning uit. Daarnaast heeft Rijkswaterstaat met een grote instandhoudingsopgave te maken, deze objecten zijn risicovoller wat vaker voor verrassingen zorgt op het moment je een object openmaakt.

In het hierboven genoemde rapport zijn aanbevelingen opgenomen om de beheersing van projecten te verbeteren. Met de aanbevelingen uit dit onderzoek is Rijkswaterstaat aan de slag

gegaan. Er is de afgelopen jaren geïnvesteerd in de relatie met marktpartijen in de infrasector, om te komen tot samenwerkingsvormen waarin we de risico's goed in beeld brengen en verdelen en zo komen tot beter beheersbare projecten in tijd en geld. Voor de instandhoudingsopgave wordt ingezet op het in bundels naar de markt brengen van projecten, een zogeheten portfolioaanpak, waarmee we kosten willen verlagen en risico's beter verdelen. Hiermee kunnen zowel Rijkswaterstaat als de partijen waarmee wij samenwerken over de projecten heen leerervaringen opdoen en tempo maken. Ook worden contracten bij voorkeur niet te groot en complex gemaakt.